

BİR OKURUN NOT DEFTERİ

OKUMAYAN YAZARLAR

Taner ÖZMEN

Belirli bir okuma alışkanlığı olmayan yazarlardan biri Refik Halid Karay'sa diğeri de Cahit Zarifoğlu'dur: 'Okumazlık' özelliklerini, her iki yazar da göğüslerini gere gere itiraf etmekten çekinmez. Gene de farklıdır ikisinin okumama nedenleri. Refik Halid, imkân bulamadığından söz etse bile inandırıcı olamaz. Dünyalı bir yazardır o, kitaplardan çok hayata inanır. Zarifoğlu'ysa düpedüz karşıdır kitaplara. Okumayışının nedeniyse 'dünyalı' oluşu değildir; bir 'öte-dünyalı' olduğu için okumaz o.

Öyleyken anlamakta zorluk çekeriz her iki nedenle de okumamayı.

Hele Refik Halid'in, dünyaya ışıklı gözlerle bakan aydınlık düşünce güzelliğiyle çağlayan gibi akan parıltılı üslubunu, bunca okuma yoksuluyken nasıl edindiği, cevabı kolay olmasa da, meraka değmez mi?

Onun, dünyayı kuşatıp kucaklayan düşünce olgunluğuna sadece yaşayarak ulaştığına inanmak ne kadar da güç!

Yoksa üstat, yaşama sevinci fişkırان yazılarındaki o sonsuz hayata bağlılık duygusunu, az okumuş olmasına mı borçlu? Onun ince, zarif mizah duygusuyla şen kahkahalarında, kitaplardan uzak oluşunun hiç mi payı yok? İnsan, elinde olmadan, bazı sonuçlara varmak istiyor.

Gençlik ve Edebiyat Hâtıraları'nda, "yüksek memur burjuvazisinden bir babanın oğlu" olduğunu söylediği arkadaşı Refik Halid'in, "uzaktan uzağa *Aşk-ı Memnû*'daki hoppa ve züppe Behlûl'u andır[dığını]" söyleyen Yakup Kadri, onun "hafif ruhlu" ve *epicurien* mizaçta olduğunu belirtmekten de kendini alamaz. "Hayatı bütün güzellikleri ve bütün çirkinlikleriyle" sevmektedir Karay. "Doğuştan iyimser" biridir ve "her iyimser tabiatlı insan gibi realist bir hayat adamı olmuştu[r]".

Böyle bir adamın yazar olması bile şaşırtıcı değil mi?

Tek zevki “okumak, okumak, okumak” olan Yakup Kadri’ye karşılık, bir “hayat adamı” olan Refik Halid’in “yegâne amacı rahat, zevkli ve ferahlı bir ömür sürmekten ibaretti[r]”.

“Yaşamayı bir zevk, bir eğlence hâline sokmuş”tur, “hafif ruhlu” Refik Halid: Her zaman alaycı ve şakacıdır.

Haldun Taner’e göre de “hedonist” yani *epicurien* bir yazardır Refik Halid Karay. *Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil* isimli kitabına aldığı “Hedonist Bir Kirpi” başlıklı denemede, Refik Halid’in kendi ifadelerine dayanarak, onun “daima para kazanmak için yazdığını” söyler. Edebiyat, Karay için bir araçtır. “Zaten hiçbir zaman büyük edebiyat yapmak” amacıyla yazmamıştır o. Ona göre, “Bir tepsi dolusu nefis ve buzlu meyveden alınacak zevk, ileride alınacağı muhtemel zevklerden çok daha mühimdir”.

Haldun Taner der ki “Dikkat ettiğim bir şey var: Peyami Safa hâriç, eski kuşak yazarlarının çoğu, mesela Abdülhak Şinasi, mesela Falih Rıfki Atay, mesela Refik Halid ideolojik konularda pek hazır elbise, pek basmakalıp birtakım ön yargılardan öte bir bilgi sahibi değildirler. Zahmet edip enine boyuna okumazlardı.

Refik Halid’in sade ideolojik konuları değil, okumayı da esasen pek sevdiğini sanmıyorum. Okuyan adam her hâlimden, her sözünden belli olur. Refik Halid okuyan değil, yazan soydandı. Ama yazdığını da elhak güzel yazdı: Türkçe’nin tadını çıkara çıkara, okuyucusuna da tattıra tattıra...”

Ruşen Eşref Ünaydın’sa modern edebiyatımızın en eski başvuru kaynaklarından biri olan *Diyorlar ki*’de, Refik Halid’in “yaradılıştan bir yazar” olduğunu söyler. Eski ve yeni edebiyatı derinliğine okumak “kısmet” olmuştur Karay’a. Doğuştan bir yazar olduğu için yazı yazmaktadır o. Üstelik “yazı yazmanın ilmî kısımları hakkında hiçbir bilgiye sahip” değildir. Kısaca “alaylı bir yazar”dır üstat: Günümüzün ‘yaratıcı yazarlık atölyeleri’nde ders vermesi, söz konusu bile olamaz.

Türkçe’nin büyük ustalarından, okuma sevdalısı Nermi Uygur da tanıklık eder Refik Halid’in okuma kaçaklığına.

Tadı Damağımda adını verdiği tadına doyumaz kitabındaki “Konuşmalı-Alıntılı Refik Halid” başlıklı denemede, üstatla ilk ve son karşılaşmasını anlatan Uygur, onun neredeyse daha tanışır tanışmaz, bütün bir kuşağı kastederek, “kulaktan dolma okumaların ötesine geçemedik” dediğini yazar. Çoğul konuşması, belki de okumama utancını örtmek içindir. Bahanelere

sığınırken, “Ekmek ardında koştuk,” diye sürdürür sözlerini. “Size söyledim, ordan burdan işittiklerimle iş gördüm ben. İşimize uygun şeyler, doğrusu işimize göreydi bizim okumalar. Yüzeylerde oyalandım, oyaladım.”

Denemenin sonunda, “Şimdi Refik Halid’i bir yana bırakalım,” diye yazar Nermi Uygur. “Okur olarak kısaca şöyle düşünmeye eğilimliyim: Yaşam okul, ama kitaplar da okul. Tek okulla olmuyor. Tek okulla kalmak, çok şey kapalı kalmak demek... İkisine birden yetişmek ne denli zorsa da, en iyisi ikisinde birden *okumayı* sürdürmek gerek. İkisini birden bitirmek diye bir şey de olası değil. Birinden öbürüne gidip geleceksin öyleyse; zaman zaman ön kapılardan, zaman zaman arka kapılardan gireceksin, çıkacaksın. Yaşam okula, okul yaşama, yaşam okula, okul yaşama dönüşe dönüşe geçip gidecek. Yerine göre, yaşama okumadan; yerine göre, okumaya yaşamdan güçlü kaynaklar sağlamak gerek.”

Sanatçının Bir Okumaz Yazar Olarak Portresi

Zarifoğlu’na gelince... Ulaşılması güç şiiri bir yana, düzyazılarında da serinç bulmak, epey bir aramayı gerektirir. Düzyazılarını, özellikle de günlük/anı karışımı *Yaşamak* isimli eserini şiirinden daha çok sevenler, kitaplardan uzak bir yazarla karşı karşıya olduklarını anlayınca ne büyük düş kırıklığı yaşarlar. Şairin okuma yoksulluğunu apaçık itiraf ettiği söyleşiler, bu konuda, doyurucu ipuçları taşır.

Cahit Zarifoğlu’nun ölümünden sonra derlenip *Konuşmalar* ismiyle kitaplaştırılan söyleşileriyle “Kendisi Hakkında Yapılan Konuşmalar”, şaire yakın bir bakış olması bakımından ilgiyle okunuyor.

Daha ilk söyleşide, yalnız okumadığını değil, düşünmediğini de söyleyen Zarifoğlu, “Çok uzun zamandır sâdece yazmaktan başka edebiyatla hiçbir ilgim yok,” diye konuşur. Acıklı bir durum elbette... Edebiyatla tek ilgisi ‘yazmak’ olan bir edebiyatçıyı düşünmek bile zor. Bir yazar için, yazmakla okumak nasıl ayrılabilir birbirinden? Bir sonuçtur yazmak. Yazarsınız ya da yazmazsınız, sizin bileceğiniz iştir o; ama besleyici kaynaktan içmemek, olacak şey değil! Edebiyatı sevmek, edebiyatçı olmak, okumak evveleminde... Okumadan ne edebiyatsever olunur ne de yazar. Okumayla sürekli yükseltilmeyen bir yazarlık çitası, başarıya ne kadar yakın olabilir? “Nasıl yazıyorsunuz?” sorusuna cevap veren birçok yazar, yazma sırasında birtakım yazarlara eğilmek, bazı kitapları okumak ihtiyacı duyduklarından söz ederler sıklıkla. Belli ki o okumalar, belki de tıkanan ‘yazı’yı açıp yürütmelerine yön veriyor yazarların; teknik güçlükleri aşıyorlar belki de okuyarak. Okuyun

yeter ki yazmasanız da olur! Kültürün ve sanatın binlerce yıllık birikimi, yazılanlardan oluşmuyor mu büyük ölçüde zaten. En eski kutsal metinler, söz çoğaldıkça anlamın azaldığının altını çizerler. Şairce olmayan biçimde, “Değiştiremeyeceğim bir şeye hiç aklımı yormam,” diye konuşur Zarifoğlu da... Şairin de şiirin de doğasına ters bir söylem... Şiir sormaz mı hiç, irdelemez mi? Yoklamaz, karıştırmaz, künhüne varmak istemez mi şair şeylerin? Okumaz mı, aramaz mı, peşinden koşmaz mı şair, kitapların?

Neredeyse ögünür okumayıyla Cahit Zarifoğlu. Okuyarak kendini bir takım etkilere açmadığı için mutludur belki de! Rilke'ye benzetirler ya onu, o büyük şairi de yeterince okumamıştır: Ne bir yerde *Malte*'den söz eder ne *Duino Ağıtları*'ndan. Şairdir, “tepeleme bir şair gibi yaşar” ama şiire hayatında hiç yer vermez.

Şiir yazdığından habersiz arkadaşları vardır Zarifoğlu'nun. Onlar esnaf, küçük memur, şoför, balıkçı, muhasebeci, kahveci ve işçilerdir. Şiir yazdığını bilmelerini hiç istemez halktan dostlarının; bilirlerse kendisine tavır alacaklarından korkar. Onlar kendisine tavır alırlarsa da şair; yaşayışının etkileneceğini düşünür. Onların dışındaki arkadaşları sıkır Cahit Zarifoğlu'nu. Sevmez okuryazarları; kitaplarla düşüp kalkanları; saatlerce sanattan, edebiyattan, şiirden söz edenleri. Çok ‘kayıt içinde’dir onların hayatları. Sürekli olarak ciddi konulardan söz ederler. “Onlardan bazılarını uzun süre görmem,” diye anlatır Ersin Nazif Gürdoğan'a. “Yeniden karşılaştığımda, hayatlarının olduğu kadar, konuşmalarının da hiç değişmediğini, yine aynı şeyleri tekrarladıklarını hayretle görürüm. Sadece değişik, yeni terimler bulmuşlardır, hepsi de benimsemişlerdir bunları. Doğrusu onlarla olmak, entelektüel susuzluğumu giderdikten sonra, fena hâlde sıkılmaya başlar beni.”

Günlük dış hayatında hiç şiir olmadığını söyleyen Zarifoğlu, yaşamaktan yanadır. İçi şiirlerle doludur oysa. İçinde, “hep şiir tezgâhlayan bir mekanizma vardır”. “Ben yaşarım,” diye konuşur coşkuyla. “Hareketli, canlı, kıvıllı yaşarım. Hayattan sızlandığım hemen hiç görülmez.” Avrupa ülkelerinde binlerce kilometre yol katetmiş, otobanlarda delice araba koşturmuştur: Orada kurduğu arkadaşlıkları ve yaşadıklarını, şimdi tatlı bir hüznle anmaktadır.

Mevlânâ'dan ve Goethe'nin *Werther*'inden söz eder bir keresinde kısacık. O kadar az yeri vardır ki hayatında kitapların. Alman şairin eserini okuduktan sonra intihar edenler, iyice soğutur onu Batı düşüncesinden. “Bizim

terbiyemiz Mevlânâdır,” diye konuşur ve onun, “Daha diyeceklerimiz vardır ama aklın sürçeğinden korkarım,” sözünü anar.

Kitaplardan ve okumadan öyle uzaktır ki Zarifoğlu, kendisini etkileyen sanatkârların kimler olduğu sorusunu bile geçiştirmek durumunda kalır. Ancak sevdiği şiiirlerden söz etmesinin daha doğru olacağı görüşündedir. Hatta bir itirafta bulunmasına izin verilirse “doğru dürüst şiir de” okumamıştır.

Deyim yerindeyse tam bir “ümmi” şairdir Cahit Zarifoğlu.

“Galiba yaşayarak şiire doyyuyorum,” diye konuşur. Konuşarak yitirdiği şiirlerin farkında bile değildir. Bir misafirliktedir sanki. Boşlar boşudur herşey, gelip geçicidir dünyada insanoğlu. ‘Kalıcı olan yoktur,’ diye seslenir gibidir çevresine. Oyun tamamlansa da gitsem telaşındadır. Metafizik çekim, her gün biraz daha alır onu yakınına. ‘Tek hakikat’ten başka şeyleri umursamaz. Çocuklara ve yaşlılara sevgisi, ebedî olana bağlılığıyla eş anlamlıdır.

Başka bir konuşmasında, düzenli bir çalışma ortamı özleminden söz etse de okumak yoktur onu içinde.

“Gelişigüzel zamanların sanat verimleri aşamasında değilim,” diye konuşur. “Şimdi yapılacak, çalışmalar için küçük, derli toplu bir kitaplık, küçük bir arşiv, bir masa ve zihnin düzenlemelerine, hatta çırpıştırmalarına fırsat verecek müstakil bir oda ve sessizlik.”

‘Bohem’den anladığıysa “düzensizlik”tir Cahit’in. “Bir telaş içinde parçalanmış gibi”dir ama aslında “saati saatine programlanmış”tır. Yaptığı her şey, zihninde, kendinin de şaşığı bir disiplin ve düzen içindedir. Gelgelelim şiiri ne zaman yazacağını bilmez. Daha doğrusu ‘ilham’a bağlıdır şiir yazması; geldiğinde kaçırmaz.

Öte yandan ezberinde hiçbir şiiri yoktur Zarifoğlu’nun ama bir mısrasını, bir kelimesini bir yerde görsün, hemen tanır.

Sanki kibir saklıdır Cahit Zarifoğlu’nun benliğinde. Ne kadar alçakgönlü görünse de temelsiz bir büyüklenmeyle yükseklerden bakar dünyaya: Nedense mağrurdur. Yükseldiği için değil de uzaklaştığı için yalnızdır Zarifoğlu. “Yalnızlıklarla dolu gurur duygusu” onu Tanrıya yaklaştırır. Bu yüzden çocukları sever ve gerçek anlamda yalnız onlarla iletişim kurabilir. Yalnız ve parçalanmış çocukluğu, onun kişiliğinin temel dayanağıdır. Çocuk kitaplarını, gerçek dünyada bir türlü gerçek bir iletişim kuramadığı büyükler için de yazdığını söyler.

Okumadığı için fikir beyan etme konusunda da ürkektir. Kültür ve sanatın can alıcı soru ve sorunları üzerine “fikirler edinmiş, yorumlar geliştirmiş” değildir. Wagner müziğine, Nietzsche felsefesine, Necip Fâzıl şiirine değinip geçer. Ne Wagner’i yeterince dinlemiş, ne Nietzsche’nin eserini özümsemiş, ne de Necip Fâzıl’ı derinliğine okumuştur. Bade içmiştir. Hak âşığıdır. Mecnun’dur. Diline geleni sazına döker. Gazete ve dergilerden kıriptıkları kelimeleri yanyana getirerek şiirler oluşturan şairleri andırır Zarifoğlu. İçine doğduğu gibi konuşsa da ‘tesettür’lüdür sözleri. Biraz gerçeküstücü bir tarafı da vardır. Masabaşı çalışması yapmaz: Yazar ve yayımlar. Ne çırak olmuştur o yüzden ne kalfa ne de usta... Ama gençlere, genç şairlere, hikâyecilere yol göstermiş; kendisi de hemen her türde eser vermiştir.

Şiirini anlaşılabilir bulanlara kızar Zarifoğlu. Kızmak ne kelime, öfkelenir şiirini kapalı, zor, anlamsız bulanlara. Ece Ayhan’da olduğu gibi, anlamı saklama ve çoğaltma çabası içinde değildir o; işin tekniğini kolayca kavrayan zekâsıyla derinlikleri varmış gibi görünen söz yapıları kurmuştur. Ona göre “Zeki değilse şair, şiirin kaynağı olan kalbi kavrayamaz, algılayamaz; ilhamı harcar.”

Bir söyleşide de “Şiir anlayışım üzerinde uzun boylu düşünmedim,” diye konuşur Cahit Zarifoğlu. Şiir anlayışının ne olduğu sorulduğunda bocalar o yüzden. ‘İlham’dan başka bir şeye inanmaz şiir söz konusu olduğunda. “Çok egzersizle, şair ilhamı bir bakıma eline geçiriyor[dur] sanki... İhtiyaç duyduğunda davet edebiliyor [onu].” Kısaca “esrarlı bir saha”dır şiir. “Oraya girince sadece rahmanî etkiler altında kalabilmek, sadece bu etkinin verimlerini şiire giydirebilmek bir nasip meselesi”dir Zarifoğlu’na göre. Şiir “Hak’kın emrinde olmalı, rıza-yı Bari’yi gözetmeli”dir çünkü “nefsani” ve “şeytani” tehlikelerle doludur bu alan. Onlardan korunabilmek her babayiğidin harcı değil! Bu yüzden, “keşke yazmasaydım” dediği şiirleri olmuştur şairin.

Ne kadar önemsese de şiir, bir araçtır Zarifoğlu için. İnanıldığı dünya görüşü uğruna savaşmaktır önemli olan. “Yazarlık bir militanlıktır,” der Mustafa Ruhî Şirin’le bir söyleşisinde fakat inandıklarını “doğrudan doğruya, bangır bangır bağırarak” söylememelidir şair. O çeşit söyleyiş ömürsüzdür. Ömürlü olan dünya görüşünün “suda erimiş madenler gibi” şiirin bileşiminde bulunmasıdır.

Hayatını da yazarlığına göre düzenlemiştir Cahit Zarifoğlu. Orta bir yol izler günlük hayatında. “Akıllı uslu, sessiz, gösterişsiz yaşar.” Oysa geçmişte “çok renkli, hareketli” bir hayatı olmuştur.

Cahit'in çocukluğuyusa "buğulu, karanlık, çapraşık, hülyalı; büyüdüğü korkulara sebep olacak yaşantılarla dolu" geçmiştir. Bu yüzden şiiirleriyle yazılarında çocukluğundan yoğun izler görülür. Çocukluk anıları, büyüdüğü başgösteren sıkıntıların kaynağını işaret ediyor; onların ruhsal nedenlerini gösteriyormuş gibi "acıdır". "Çocukluğumu ancak büyüklere anlatabilirim," diye sızlanır o nedenle.

Çocukluğunun önemli bir boyutu da Zarifoğlu'nun bütün hayatı boyunca süren 'evsizlik' duygusunda görülür. Hiçbir zaman kendini "evinde" hissetmemiştir. Babasız büyüdüğü için evsiz biridir o. Baba bırakıp gitmiştir onları, başka bir kadın uğruna.

Konuşmalar'ın ilk bölümü, şairin portresinin bir yanını aydınlatır. İkinci bölümde, dostları ve arkadaşları tamamlar Cahit Zarifoğlu resmini.

Zarifoğlu'nun ölümünden sonra kendisiyle yapılan uzun söyleşide Erdem Beyazıt, "Cahit'in ailesine [ve] sevdiklerine çok düşkün" olduğundan söz eder fakat babasından ayrı yaşaması, "onda bir ukde olmuştur".

Zarifoğlu'nun şiirinin kapalılığını, babasıyla ilişkisinin belirlediği söylenebilir. Bu düğüm uzun yıllar çözülmemiş; ancak babasıyla yakın ilişki kurduktan sonra, Cahit'in şiiri farklılaşmıştır. Anlaşılmayı daha çok arzu eder son şiirlerinde. Hatta çocuk kitapları yazmaya başlaması bile anlaşılmak kaygısıyla ilişkilidir.

Esasen Zarifoğlu'nun kendisi de hoşnut değildir şair kimliğinden. Halktan insanlarla kurduğu arkadaşlıklarında, "Cem", "Ahmet Sağlam", "Vedat Can" gibi takma isimler kullanır. Bir gün bu insanlarla nasıl bir arada olduğunu soran Alâeddin Özdenöre'ne "Sizin o entelektüel ortamınız bana sıkıntı veriyor," diye cevap verir. "Ben o sıkıntıdan kaçıyorum. Siz hep aynı şeyleri tekrar ediyorsunuz. Onlar ise capcanlı yaşıyorlar."

Nabi Avcı'nın sözleriyle "kültürlü bir şiir değil"dir Zarifoğlu'nun şiiri. "Bu şiir, insanı çok yalın hâlinde kavrayan bir şiir... Cahit Zarifoğlu'nun şiirinde, insanın kendi bedeni üzerine düşünmesi, daha doğrusu kendi bedenini şiirinde hissetmesi var, mesela cinsellik var."

Nabi Avcı'nın sözünü ettiği 'kültür', birtakım entelektüel çabalar sonucunda sonradan edinilmiş bir şeydir. Cahit'in kültürüyse yaşadığı dünyadan, toplum ve aileden edinilmiş kültürdür: Canlı, yaşayan ve geçmişi bin yıllara dayanan yapıcı bir sosyolojik gerçeklik.

Öte yandan, yine Nabi Avcı'ya göre Cahit Zarifoğlu'nun şiiri "tarihsiz bir şiir"dir. "Yani onun nesnelere, insanlara, kurumlara, hatta fikirlere bakışı, tarihî bakış değil, bunları tarihlerinden soyutla[y]arak, yalın hâlinde anlamaya çalışan, 'hayret makamı'nda bir şiir[dir]... Hayretini devamlı canlı tutan bir şair[dir Zarifoğlu]."

Şiiriyle hayatı doğrudan ilişkilidir Cahit Zarifoğlu'nun. Onun bu yanını Nabi Avcı, "Birçok şair hayatı, şiir toplanacak bir tarla gibi değerlendiriyor, ama Zarifoğlu'nun şiirinde, kendi içinde zaten yalın hâlde var olan o şiir hayata yayılıyor, hayata serpiştiriliyor, ek[len]iyor," diye değerlendirir. "Onun için de, yaptığı birçok şey, bize sıradanlığı içinde görünüyor. [Yani] kendinde olan şiir, somut eşyaya, insanlara, kurumlara, ilişkilere" uygulanır/uyarlanır, bir örtü gibi yayılır üzerlerine. Şair doğal bir ruhsal anlayışla takma isimler, suskunluklar, yalnızlıklar icat eder kendine.

Zarifoğlu'nun "ümme" şairliği, bir Hak vergisi biçiminde tezahür eder. Ne var ki Akif İnan'ın saptamasıyla açmazlarla, tuzaklarla dolu bir şiirdir onun şiiri.

Rasim Özdenören de tanıklık eder Cahit Zarifoğlu'nun "hiç" okumadığına. Sadece "Basit, resimli çocuk hikâyeleri" okur Zarifoğlu. Dostoyevski'nin *Budala*'sını birkaç sayfadan fazla okuyamaz söz gelimi. Kuramsal sohbetler başladığında topluluktan sessizce sıyrılıp kaçır. Gelgelelim arada Fuzûlî'den ezbere beyitler okuduğu görülmüyor değildir.

Uzun yıllar birlikte çalışmanın getirdiği yakın ilişkiden dolayı, Cahit Zarifoğlu'nu en iyi anlayan çağdaşlarından biri olan Mustafa Ruhî Şirin'se *Konuşmalar*'ın en ilgi çekici söyleşilerinden birinde, dostu ve şiiri hakkında en doğru değerlendirmelerden birini yapar.

Mustafa Ruhî Şirin'e göre, "Zarifoğlu'nun şiirinin zor olduğunu iddia edenler, onun 'iç şair portresi'nin farkında olmayanlar"dır.

"İç şair portresi" kavramı, yeni ve çarpıcıdır ve belki de 'şair'i yakından tanıyanların ancak sezinleyebileceği bir ayrıcalıktır. Şairin görünen resminin karakalem eskizi gibidir o portre. Şairin ruhsal iniş çıkışlarının karmaşık çizgilerinden oluşan bu portre, fırtınalarla yoğrulmuştur.

Şirin'in tanıklığıyla "edebiyattan hiç konuşmayan Zarifoğlu'nun şiirleriyle yakınlaşmanız hâlinde, bir iç denizde görüntü anafurunun akıp gittiğini fark etmeniz zor olmaz".

Yine onun tanıklığıyla Cahit Zarifoğlu, “Şiiri doğaçlama, geldiği gibi yazar ve üzerinde pek fazla çalışma[z]”. “*Korku ve Yakarış*’taki birkaç şiiri bir günde yazdığını söylemişti[r]. [Belli ki], çok önceye dayanan şiir uçlarının şiir olarak doğması[dır] bu...” Onu asıl şaşırtansa Cahit’in “hiç şiir okumaması”dır. Daha doğrusu, “kitap okuma alışkanlığı” yoktur Zarifoğlu’nun. “Hatta birçok kitabı okuduğu için üzüldüğünü” bile söylemiştir.

Cahit Zarifoğlu’nun şiirini, Sezai Karakoç şiirinin bir devamı olarak gören Mustafa Ruhî Şirin’e göre; şairin ilk kitapları *İşaret Çocukları*, *Yedi Güzel Adam* ve *Menziller*’de bu sürekliliği açıkça görmek mümkündür. “Epik [Türk] şiirinin en büyük son temsilcisi olan Sezai Karakoç şiirinin Cahit Zarifoğlu şiirini beslediği[ni]”, bu üç kitabın “destansı şiire özgü söyleyiş ve yapı özellikleri” göstermektedir.

Zarifoğlu, “*İşaret Çocukları*’yla işe zirveden başlamış bir şair olma özelliği göstermiştir. Sezgi yöntemiyle içe bakışı ve metafizik ürpertiği bütün şiir çizgisi boyunca sürdürür. Maddeyi bir kabuk gibi algılar, aklı uzakta bir yerde saklar ve ruhun kanatlanışını, ışıktan bir ağaca dönüştürmeyi başarır.”